

ЯН КАЛИНЧИАК

ПЪТЯТ НА ЛЮБОВТА

I

Пусто е вече полето на Нитрианската жупа¹.
На хълмовете им опадват украсите, короните на
зелените дървета, и като туберкулозен, когато
свещта на живота му догаря, побледняват,
пожълтяват и целунати от своя фалшив приятел,
тихия вятър, който цяло лято ги примамваше, за
своята любов им шептеше в ушите, докато те,
победени от неговите тихи въздишки, не се
отдават напълно на обаятията му, изоставят своята
родна майчица, гъвкавия клон, здравото стъбло, и
искат да отлетят с лъжливия приятел, тихия вятър,
който обаче веднага ги изоставя и отлита далече,
далече. И тъжните изоставени любовници,
жълтите листенца, се повдигат и помежду си
шептят с тъжен глас. Спомнят си сладките дни на

¹ Административен окръг в кралство Унгария (бел. прев.).

миналото и с тайнствена хармония тихо паят
тъжна песен за несбъднатите мечти, за изгубената
надежда. И тъжните изоставени любовници,
жълтите листа, летят далеч по света; но уморени
от дългия път, долитат долу в долината и ѝ
напомнят за непостоянството на щастието, за
увяхването на красотата.

Но и долините опустяват, осиротяват.
Тяхната гордост, пролетните цветя, техните деца,
жълтите класове, са ги изоставили; и заплакват
долините и полята, в сутрешната зора техните
сълзи се разтопяват в едно платно от блестяща
роса и обвиват необятно широката земя със своя
тънък, прозрачен воал, който след това (сякаш
неговата майка, осиротялата земя, се срамува от
своя любим, горещото слънце) се сгъстява,
замръзва и като сребро заблестява по широките
поля, в дълбоките долини.

Слънцето изгрява и се оглежда в сребърния
кристал на сутрешния студ. Въздухът шуми,

защото отдалеч се разнася тропот на конски копита.

Слънцето пламенно свети, есенният студ блести със своето сребро и през полето язди на врано конче Янко Чернок.

Язди той през това широко поле тихо, спокойно, като че ли неговата душа не копнее за нищо, нищо не желае и на неговото конче му искрят очите, изтрива с малките си бели копита сутрешната слана и оставя след себе си следи, които сутрешното слънце скоро ще заличи. Зад Чернок яздят двама слуги, красиво облечени, с хубави сребърни копчета; гледат към своя господар, но и с думичка няма да нарушат твърдото, тайнствено мълчание, знаейки, че техният господар умее по-добре да размахва блестяща сабя, отколкото да борави с думите, че той по-скоро обмисля, но когато се наложи, умее по-добре да унищожи злия убиец, надменния

турчин, отколкото да се занимава с празни приказки.

Само дрънченето на стоманените саби и вързаните с катарамии юзди нарушава величието на сутрешната тишина и въпреки всичко язди по широкото поле на вран кон Янко Чернок, най-буйният младеж, най-бурният дух в цялата околност.

Язди той рано сутринта при своята любима в Миява, защото кой знае накъде ще се обърне до довечера, накъде ще тръгнел след седмица, къде ще броди по цели месеци.

Както яздат тримата ездачи нагоре по долината, зашумяват върховете от другата страна и околността отговаря с тропота на конски копита. Спира враният кон, Янко Чернок протяга шия, обхожда с поглед околността, устните му лекичко се отварят и ръката хваща сабята за дръжката, за да не дрънчи. Слугите също спират.

След малко се появява долу през долината чета ездачи като летящ вятър.

Лети долу през долината Осман ага, на главата му блести зелен тюрбан от диаманти, но въпреки това техният блясък се затъмнява от сиянието на неговите тъмни очи, които се стрелкат насам-натам, защото се обръщат към красивата девойка, която стиска в своите ръце. Едвам го догонват около десет турски ездачи, които го съпровождат.

Янко Чернок едва вижда това, разтриса се в него юнашкото сърце, смръщват се веждите му над сияещите му очи, десницата му удря по сабята, шпорите се опират в страните на врания кон и – скок, скок – вече лети срещу своите най-големи врагове, твърдоглавите турци. Но едва прави няколко крачки, едвам покрай неговите уши в стремителен полет вятърът засвистява, извиква девойката в Османовите ръце и думата

„Янко!“ долита до ушите на доблестния, юначен момък.

Янко Чернок вече нищо не вижда, нито чува, защото е чул гласа на своята Жофия, защото я е видял в ръцете на Осман ага. Не отнема даже миг и вече Чернок и турците се бият, неговата сабя вече се развърта над тюрбаните на невярващите, вече блести повече не от слънчевата заря, но от топлата кръв, която дими като мъгла, привечер покриваща долините през есента.

Осман ага се отделя настрана със своето съкровище и бяга през долината от своите хора или от страх от врагова, или уверен, че силите на неговите ездаци няма да преодолеят мнозинството и енергичността на врага. Това не е страх, защото такъв Осман ага не познава, нито увереност, че врагът го превъзхожда, защото в този момент няма кога да помисли за това; но това е забрава за целия свят, защото целия го държи в своите ръце. Жофия

е повече от света, от всички съкровища за душата, за неговото сърце.

Турците или се търкалят по земята, или разбягват. Чернок върти сабята, която повече нищо не сече, но само свисти във въздуха. Очите му не виждат нито Осман, нито Жофия – и точно заради това се разтриса в него юнашкото сърце, веждите се смръщават като два облака по време на буря и от тях две светкавици, неговите горящи черни очи, святкат, като че ли искат цялата долина да запалят, унищожат, долната му устна се тресе, като че ли от студа раздвижена да играе, ръката му се спуска, пуска юздата на коня в свободен бяг – и той, пръхтейки, лети и носи своя ездач, без сам да знае накъде, без сам да знае в памет на какво.

Но неговото препускане не е напразно. Като минава малко по-нататък, долината се разтваря в широка равнина, по която пътят лъкатуши като река между ливадите надлъж и нашир. На пътя се вижда отдалеч ездач, бързащ долу с тиха стъпка.

Това е Осман ага.

Чернок се изправя на коня, смущава го с шпорите дълбоко в хълбоците, чак и кончето се изправя на задните си крака, опъва се като струна, наостря уши и като изплашен се стрелва във въздуха така, че копитата му едва докосват земята. Чернок изведнъж догонва Осман. Турчинът се оглежда и се обръща, виждайки зад себе си врага, защото не иска да бъде безславно нападнат в гърба; но познавайки Чернок, се изправя на стремената така, че изглежда с една глава по-висок, с лявата си ръка притиска към гърдите си изпадналата в безсъзнание девойка, така горещо, така силно, че тя се събужда, вади сабята и тръгва с презрително изражение срещу Чернок, с когото вече отдавна иска да се дуелира лице в лице.

Боят е красив, увлекателен. Двамата младежи в разцвета на силите си, и двамата известни със своята сила и смелост, и двамата отдавна жадуващи поне веднъж да могат да си

премерят силите, слизат едновременно от конете и замахват един срещу друг за любимата девойка, и то пред нейните очи.

Осман диша дълбоко и неговите широки турски дрехи се затрисат от биенето на сърцето, чийто глас долита до ушите на момичето, притиснато до неговия хълбок, като че ли саа една личност. Черноковият прилепнал доломан² се е разширил и шнуровете на него пукат, хусарската пелерина хвърчи във въздуха като дива птица. Сабите зазвъняват. Осман се бие добре, Чернок се бие добре, единият не е по-добър от другия. Осман се накланя напред, замахва със сабя към врага, устремен към него, но винаги отскача настрани, всеки път, когато врагът се приближава към него, и то не защото се страхува, но защото внимава да не се случи нещо на Жофия. Чернок не само не се брани, но с най-голяма смелост се излага на ударите на Осман, сабятата още не е довършила

² Военен мундир.

удара си, а той вече я е изместил настрани и се цели, и замахва със сабя към своя противник. Осман отскача настрани, понеже острата стомана на Чернок преминава така близо, че с нея би трябвало да улучи и главицата на Жофия, незнаеща от страх въобще какво се случва. В този момент обаче стоманата поразява главата на русия арабин и го поваля на чистата, блестяща от сланата земя.

Всичко това се случва за момент. Осман се отпуска на земята и Жофия пада настрани. И двамата престават да се бият, обръщайки се към Жофия. Осман хвърля сабята и забравяйки за опасността, за врага, се навежда към падналата девойка – Чернок вдига неговия меч, слага го до своя и чупи в своето коляно и двата като пръчки от изсъхнало дърво. След това, като отблъсква настрани Осман, хваща Жофия и скача с нея като с перо на коня и отлита като сутрешния вятър по пътя за Миява пред очите на Осман, който скърца

със зъби и гледа как омразният противник притиска своите горещи устни към побледнелите устни на прелестната девойка. Това е първа целувка – и е така гореща, най-горещата, каквато само първата страст на силния младеж може да сътвори.

Прев. Николай Желев, източник: Zlatý fond Slovenskej literatúry, 15.12.2024

[https://zlatyfond.sme.sk/dielo/289/Kalinciak Put-lasky/1](https://zlatyfond.sme.sk/dielo/289/Kalinciak_Put-lasky/1)